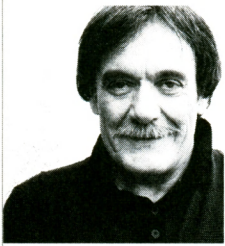

Szellem a fazékból – Vinkó József rovata

Aki nem ebédelt

vinko@hetivalasz.hu

Tamási Áron azt írja: „Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne.” Krúdy sosem volt otthon. Amikor a millennium évében Pestre költözött, hónapok szobákban húzta meg magát a Józsefvárosban. Három évvel később feleségül vette *Spiegler Bellát* (a híres rabbi lányát), de hamar összekülönbözött az asszonnyal, aki *Satanella* álnéven beszélyeket írt. Krúdy először áthurcolkodott a „kakasos házba”, a város leghíresebb bordélyába, majd a Meteor szálloda cselelőszobájába költözött. Itt legalább volt mosdótál és csizmahúzó. Aztán az Astoria Hotel következett, csak mert kedvenc pincőke, *Braunhuber Gyula* itt lett főpincér. Végül – miután elszerette a szállodaigazgató világszép hitvesét, *Rezsánt* – flegma egyszerűséggel beköltözött a Royal szállóba, az igazgatói lakosztály mellé. „*Bródy Sándorral* laktunk itt – írja később –, ő, mint egy király, én pedig, mint egyszerű hozzátartozója a szállodás családjának.” Botrány furcsamód nem e családi háromszögből lett, hanem abból, hogy Krúdy 1918-ban a szállodásné lányát is elcsábította. „Magányosan, szállodákban meghúzódva töltöttem ezt a kort – panaszkodott később álszentem –, nekem soha nem volt otthonom.”

Az új asszonnyal (mert *Rozsa Zsuzsannát* ezek után feleségül kellett vennie) a Margit-szigetre költöztek. Kis híján 13 évig laktak itt, a nagyszállóban, a kisszállóban, a nádori nyaralóban (*Szép Ernő* is a szomszédjuk volt), majd bérlakásban. A húszas évek vége felé azonban Krúdy már kegyvesztett lett. Írásait a lapok nem közölték, a rezsit nem tudta fizetni, kegyelemből kiutaltak számára egy dűledező házrészét Óbudán, a Templom utca 15. szám alatt. „Három szobánkból kettő az udvarra, egy az utcára nézett. Ez lett Apué” – emlékszik *Krúdy Zsuzsa*. – „A parányi, sötét fürdőszobában ócska, horpadt bádoggád szomorkodott, valószínű istencsapás a szigeti gyógyfürdő

» Krúdy végre otthonra lett?

után. A megszokott fákat, virágokat Anyu néhány muskátlival, leanderrel igyekezett pótolni. Valamennyien tudtuk, hogy más lehetőségünk nincsen, és ennek az otthonnak is örülnünk kell.”

Krúdy itt halt meg 1933. május 12-én. A halála előtti napokban villanyát kikapcsolták, adósságai miatt a bíróságon megalázó vagyontalansági esküt kellett tennie, az asztalon a halottkém nem talált semmit, csak egy kopott halszálkás felöltőt, meg csatos üvegben egy palack zöldszilvánt, amit utolsó este hozatott a Kéhli fogadóból.

A sors fintora, hogy most ezt a lakását is „elrekvirálták”. A hatalom (újabb fityiszt mutatva az írónak) épp a hajdani Krúdy-emlékházat „utalta ki” a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátó-ipari Múzeum számára. Egyik hajléktalant költöztették a másik helyére. Az elmúlt hat évben a múzeum is többször költözött, először a várbeli Fortuna házból Pestre, majd a Szent István téri palotából ide, a volt Dugovics Tisztúr térre.

A történet mégis happy enddel zárul. A Krúdy-emlékházat ugyanis az Isten is múzeumnak teremtette. Ha valahol, akkor itt még él a régi Pest-Buda hangulata, ezen a macskaköves szakaszon, ahol hajdanán „lassítani szoktak a leggyorsabb fiákeres is”, a házak még mindig a „földbe bújnak”, az ódonág illatát érezni, s a kapuból rálátni *Kéhli* mama bodegájára, amit az író csak kegyhelynek nevezett, hiszen olyan ház volt, ahol „a gyomor és a lélek is felvidulhat”.

Nem csak kegyelet tehát, hogy *Kiss Imre* igazgató és *Saly Noémi* tudományos munkatárs az új helyen az első kiállítást Krúdy budapesti lakhelyeinek szentelte. A lakások mellett képzeletben végigjárhatjuk az író törzshelyeit is a zugligeti Fácántól a budafoki Kutyaavilláig, a tabáni Mélypincétől az ódon Zenélő Óráig, a vízivárosi Zöld Hordótól a Kéhli fogadóig, ahol – feltehetően – legutoljára kötött asztalkendőt. Hiszen „az az ember, aki nem ebédelt, nem sokat jelent ezen a világon”. Reménykedjünk benne, hogy végre hazataláltak. Az író is, meg a múzeum is. ■

Magyar Kereskedelmi és Vendéglátó-ipari Múzeum (Budapest III., Korona tér 1.)

„Nekem soha nem volt otthonom...” – Krúdy Gyula budapesti életének színterei. A kiállítás 2012. december 31-ig látogatható.